

PWYLLGOR ARCHWILIO

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 22 Gorffennaf 2014

YN BRESENNOL:	Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes (Cadeirydd) Cynghorydd John Griffith (Is-Gadeirydd) Y Cynghorwyr Jeff Evans, R.Llewelyn Jones. Aelodau Lleyg: Mr Richard Barker & Mrs Sharon Warnes
WRTH LAW:	Prif Weithredwr Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro Rheolwr Archwilio Dros Dro (JF) Rheolwr Yswiriant a Risg (JJ) (ar gyfer eitem 7) Rheolwr Busnes Trawsnewid a Llywodraethu (ET) Uwch Gyfrifydd (Cynllunio Strategol) (BD) (ar gyfer eitemau 5 a 6) Cyfrifydd Dros Dro (RGJ) (ar gyfer eitem 3) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorwyr Jim Evans, Richard Owain Jones, Dafydd Rhys Thomas, H.Eifion Jones (Deilydd Portffolio Cyllid)
HEFYD YN BRESENNOL	Y Cynghorydd Ieuan Williams (Arweinydd y Cyngor), Y Cynghorydd Alwyn Rowlands (Deilydd Portffolio ar gyfer Perfformiad, Trawsnewid, Cynllun Corfforaethol ac Adnoddau Dynol), Mr Andy Bruce (Swyddfa Archwilio Cymru), Mr Joe Hargreaves (PwC), Bev Symonds (Rheolwr Sgrwtini)

Rhoddodd y Cadeirydd groeso i bawb oedd yn bresennol a diolch i'w ragflaenydd fel Cadeirydd, y Cynghorydd R. Llewelyn Jones am ei waith a'i arweiniad yn ystod ei gyfnod yn y swydd honno.

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Datganodd Mr Richard Micklewright, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro ddiddordeb yn eitem 10 ar y rhaglen.

Datganodd Mr John Fidoe, Rheolwr Archwilio Dros Dro ddiddordeb yn eitem 12 ar y rhaglen ac aeth allan o'r cyfarfod yn ystod ystyried y mater.

2 COFNODION CYFARFOD 10 EBRILL, 2014

Cyflwynwyd a chadarnhawyd fel rhai cywir gofnodion y cyfarfodydd blaenorol o'r Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar y dyddiadau canlynol:

- 10 Ebrill, 2014 (Arbennig)
- 30 Ebrill, 2014 (Arbennig)
- 8 Mai, 2014 (ethol Cadeirydd/Is-Gadeirydd)

ADOLYGIAD O'R DATGANIAD O GYFRIFON 2013-14

Cyflwynwyd er ystyriaeth y Pwyllgor adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro oedd yn rhoi amlinelliad o'r meysydd allweddol yn y Datganiad Cyfrifon 2013/14.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro bod y broses o gwblhau'r Datganiad o Gyfrifon drafft yn unol â'r amser cau statudol ar ddiwedd mis Mehefin wedi bod yn broses heriol, ond fe lwyddwyd i gau'r cyfrifon erbyn yr amser cau a chafodd y Datganiad drafft ei arwyddo gan y Swyddog Adran 151 Dros Dro ar 30 Mehefin. Bydd y Datganiad o Gyfrifon yn awr yn destun archwiliad allanol cyn ei ailgyflwyno i gyfarfod mis Medi o'r Pwyllgor Archwilio ynghyd â barn yr Archwilwyr arno. Rhoddodd y Swyddog grynodedig o'r alldro referniw a chyfalaf ar gyfer blwyddyn ariannol 2013-14 fel y cawsant eu hadrodd i'r Pwyllgor Gwaith ar 9 Mehefin.

Dywedodd y Cyfrifydd Dros Dro (Cau Cyfrifon) bod angen diolch yn fawr i staff y Tîm Gwasanaeth Cyllid am eu hymdrechion i sicrhau cwblhau'r cyfrifon drafft o fewn yr amser penodedig a chyfeiriodd at y pethau yr oedd eu hangen wrth gau'r cyfrifon a beth fydd yr archwilwyr yn ei archwilio o ran cywirdeb datganiadau ariannol ac agweddau ansoddol eu cyflwyniad.

Cadarnhaodd Mr. Joe Hargreaves, PwC bod y gwaith o archwilio'r cyfrifon wedi dechrau ac yn mynd yn ei flaen ac y bydd unrhyw faterion fydd yn codi o'r gwaith hwnnw yn cael ei adrodd yn llawn i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ym mis Medi.

Ategodd y Cadeirydd y gosodiadau a wnaed ynglŷn â'r angen i ganmol y Gwasanaeth Cyllid am allu cau'r cyfrifon ar amser a gwahoddodd y Pwyllgor i wneud ei sylwadau ar y wybodaeth a gyflwynwyd.

Yn y drafodaeth a ddilynodd, gofynnodd Aelodau'r Pwyllgor gwestiynau ynglŷn â'r materion a ganlyn –

- Dyledion Amheus – mynegwyd pryder mewn perthynas â balans dyledwyr tymor byr y Cyngor ar £29.3m ac roedd teimlad bod hynny'n ormodol yn arbennig ar amser pan mae'r Awdurdod dan fwy a mwy o bwysau i gynhyrchu arbedion ac i wneud i'r adnoddau sydd ganddo fynd ymhellach. Ceisiodd yr Aelodau gael eglurhad o'r sefyllfa o ran ffynhonnell y dyledion; unrhyw fesurau a gymerwyd neu a gynlluniwyd i adennill yr arian sy'n ddyledus a'r cyfnod o amser y gadawyd i'r dyledion gasglu.

Roedd y Pennaeth Swyddogaeth a Swyddog Adran 151 Dros Dro yn cydnabod y pryder a dywedodd bod proses gadarn wedi ei rhoi yn ei lle i fynd i'r afael â'r mater yn y misoedd i ddod ac roedd cysylltiad â'r UDA a'r Aelodau ynglŷn â hyn, ond oherwydd bod y mater o ddyledion amheus wedi ei nodi, ac er mwyn bod yn hollol gywir, rhaid gwneud darpariaeth ar eu cyfer yn y cyfrifon. Dywedodd y Swyddog y gallai'r rheswm dros beidio â chasglu dyledion fod oherwydd nifer o resymau ac fel arfer fe ddylai fod yna broses ar gyfer dod â dyledion amheus yn eu blaen i osgoi iddynt gronni dros amser. Bydd adroddiad ar y prosiect ar gyfer delio â'r mater yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Medi ac fe ellir dod â'r adroddiad hefyd i'r Pwyllgor Archwilio os yw'r Aelodau yn dymuno hynny. Yr amcan ar hyn o bryd yw canolbwyntio ar rai dyledion o werth uchel a fydd, os gellir eu datrys, yn dod â'r cyfanswm i lawr yn sylweddol.

Dywedodd Mr. Joe Hargreaves, PwC bod darpariaeth o £4.4m ar gyfer dyledion amheus/tymor byr wedi ei wneud yn Natganiad Cyfrifon 2012/13. Roedd hwn wedi codi tua £1.2m yn y cyfnod ers hynny. O safbwynt archwiliad, bydd y ddarpariaeth ar gyfer dyledion amheus yn cael ei harchwilio'r flwyddyn hon fel sy'n arferol, er ei fod yn swm mawr nid yw'n cael ei ystyried fel cynnydd o bwys yn seiliedig ar y niferoedd. O ran gwneuthuriad y

ddyled o £29.3m, mae'r cyfrifon yn cynnwys nodyn datgelu sy'n gosod allan y categorïau eang o ddyledwyr.

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a'r sefyllfa o safbwynt yr atebolrwydd pensiynau net a'r gwaethygiad ymddangosiadol yn y sefyllfa bensiynau. Dywedodd Mr. Joe Hargreaves, PwC fod Cynllun Pensiwn Gwynedd wedi ei ailbriso'n ffurfiol ers y Datganiad Cyfrifon diwethaf ac mae'r atebolrwydd wedi cynyddu. Roedd ffactorau ynglŷn â hyn wedi ei gynnwys yn y prisiad actiwaraid. Bydd yr archwilwyr yn archwilio'r tybiaethau hynny ac y maent eisoes wedi asesu'r symiau sy'n berthnasol iddo. Bydd yr Archwilwyr hefyd yn archwilio'r wybodaeth y mae'r Awdurdod yn ei darparu i Gynllun Pensiynau Cyngor Gwynedd. Eglurodd y Cyfrifydd Dros Dro (Cau Cyfrifon) y ffactorau oedd yn cael effaith ar berfformiad y Gronfa Bensiwn yn ogystal â'r asesiadau ar wahanol ddarnau y mae'r sefyllfa atebolrwydd yn seiliedig arno fel y'i hadlewyrchir yn y cyfrifon. Cyfeiriodd y Rheolwr Archwilio at y cyflwyniad ar Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol Gwynedd a wnaed i'r Pwyllgor Archwilio'r flwyddyn ddiwethaf a dywedodd mai'r bwriad oedd adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio yn flynyddol ar berfformiad y gronfa bensiwn.
- Pa mor ddigonol oedd y ddarpariaeth a wnaed yn y cyfrifon ar gyfer Arfarnu Swyddi a Thâl Cyfartal. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro bod yr Awdurdod wedi gosod o'r neilltu swm i gynnwys costau Tâl Cyfartal. Bu'n llwyddiannus yn ei gais i Lywodraeth Cymru i gyfalafu unrhyw gostau fel bod unrhyw wariant a dalwyd allan y flwyddyn ddiwethaf yn cael ei ariannu o adnoddau cyfalaf y Cyngor gyda hynny'n golygu mai ond ychydig iawn y bydd yn rhaid ei gymryd o'r arian refeniw a roddwyd o'r neilltu. Mae'r arian hwnnw i bob pwrpas ar gael ar gyfer unrhyw hawliadau yn y dyfodol.
- Y rhesymeg dros gadw Cronfa Yswiriant Fewnol oedd yn ymddangos fel pe bai wedi diffygio dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf ac y gwnaed ychydig iawn o alw arno. Gofynnwyd a allai'r adnoddau o fewn y gronfa hon gael eu cyfeirio i bwrpas mwy defnyddiol. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) Dros Dro bod y Gronfa yn darparu arian wrth gefn y gallai'r Cyngor dynnu ohono i gyfarfod â hawliadau fyddai fel arall yn cael eu talu gan ddarparwr yswiriant allanol ac y byddai'n rhaid talu premiwm am hynny. Mae'n ffordd o reoli cyfrifoldebau a risgiau lle mae'r arian a delir allan yn isel. Eglurodd y Rheolwr Risg ac Yswiriant bwrpas y Gronfa yswiriant mewnol o gymharu â'r diogelwch a ddarperir gan yswiriant allanol yr awdurdod. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro y bydd hyd a lled gwahanol ffynonellau arian wrth gefn y Cyngor a'i falansau a'r rhesymau dros eu cael yn destun adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Medi ac fe ellir dod â'r adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio hefyd pe bai'r Aelodau'n dymuno hynny.
- Gofynnwyd a oedd y datganiadau a wnaed yn yr adroddiad bod yr ansicrwydd ynglŷn â lefelau'r cyllid yn y dyfodol i lywodraeth leol yn cael ei farnu i fod yn ddigonol i allu rhoi syniad y gallai asedau'r Cyngor gael eu heffeithio oherwydd yr angen i gau cyfleusterau a gostwng lefelau'r gwasanaethau o gadw mewn cof leihad dangosol o 4.5% yn y grant gan Lywodraeth Cymru. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 Dros Dro bod y proses cyfrifon yn gofyn am i farn gael ei wneud a safbwynt gael ei fynegi ar ddichonolrwydd ariannol y Cyngor ac mai'r farn a fynegir o gymryd i ystyriaeth y peirianwaith a'r prosesau sydd gan y Cyngor yn eu lle i fynd i'r afael â'r heriau ariannol y mae'n eu hwynebu, yw ei fod yn parhau i fod yn endid ariannol dichonol.
- Ceisiwyd cael eglurhad ynglŷn â'r sefyllfa staffio a'r gwahaniaeth ymddangosiadol rhwng y sefyllfa bresennol lle mae'r Cyngor yn cyflogi mwy o staff nag yr oedd yn ei wneud flwyddyn yn ôl a thanwariannau mewn gwasanaethau sydd i'w cyfrifo'n rhannol amdanynt yn yr adroddiad ar swyddi gwag sydd heb eu llenwi. Eglurodd y Deilydd Portffolio Adnoddau Dynol beth oedd y sefyllfa a chadarnhaodd bod staff yn gwneud mwy gyda llai a'u bod yn gweithio mewn ffyrdd gwahanol e.e. trwy fabwysiadu arferion gweithio'n hyblyg.

Penderfynwyd nodi'r adroddiad a'r eitemau allweddol oedd wedi eu hamlinellu ynddo a hefyd y sylwadau a wnaed.

CAMAU GWEITHREDU YN CODI: Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro i ddarparu i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ym mis Medi – y canlynol:

- **Adroddiad cynnydd ar y prosiect oedd â'r dasg o fynd i'r afael â sefyllfa a balans dyledwyr y Cyngor.**
- **Adroddiad ar ystod a maint cronfeydd wrth gefn y Cyngor a'r balansau a'r rhesymeg dros eu cael.**

4 DIWEDDARIAD AR LYWODRAETHU A SICRWYDD A'R DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL DRAFFT 2013-14

Cyflwynwyd er ystyriaeth y Pwyllgor adroddiad y Dirprwy Brif Weithredwr oedd yn cynnwys yn Atodiad B y Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft am 2013-14. Ynghlwm wrth Atodiad A i'r adroddiad oedd y Cynllun Gweithredu Llywodraethu a Sicrwydd oedd yn crynhoi'r cynnydd hyd yn hyn o ran y camau oedd eu hangen i fynd i'r afael â'r materion llywodraethu sylweddol a nodwyd fel rhai a oedd angen sylw. Dywedwyd wrth y Pwyllgor bod y drafft cyfredol o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn parhau i fod yn destun ymgynghoriad a her ac y bydd yn cael ei ddiweddarau fel bydd angen ar gyfer canlyniadau'r hunanasesiad corfforaethol ac unrhyw newidiadau hyd at ddyddiad arwyddo'r cyfrifon. Bydd yn cael ei anfon at i swyddogion ac aelodau am sylwadau cyn cael ei gyflwyno'n ôl i'r Pwyllgor Archwilio i'w gymeradwyo yn ei gyfarfod mis Medi.

Rhoddodd y Rheolwr Trawsnewid a Llywodraethu gyflwyniad gweledol i'r Pwyllgor ar ganlyniad y gweithdy hunanasesu a gynhaliwyd ar 17 Gorffennaf a'r themâu a'r negeseuon oedd yn deillio o'r digwyddiad hwnnw. Cyfeiriodd at y cynllun gweithredu yn Atodiad A a dywedodd bod y meysydd côd gwyrdd yn tystiolaethu i'r cynnydd sylweddol a wnaed hyd yn hyn er bod angen gweld gwelliant pellach o ran y meysydd oedd yn goch ac ambr. Bydd Cynllun Gweithredu diwygiedig wedi ei ddiweddarau'n cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor ym mis Medi.

Bu'r Aelodau yn ystyried y wybodaeth a gyflwynwyd ac amlygwyd y canlynol fel pwyntiau i'w nodi:

- Sgorau hunanasesu adrannol o'r gweithdy hunanasesu ar hyn yr oeddent yn ei olygu.
- Yr angen am Gynllun Gweithredu newydd fyddai'n fwy manwl o ran y deilliannau a ddisgwyllir, effaith y deilliannau hynny a'r amseroedd ar gyfer eu cyflawni. Awgrymodd yr Aelodau nad yw fformat y Cynllun Gweithredu cyfredol yn galluogi iddynt gael teimlad o'r hyn y bwriedir i'r newidiadau eu cyflawni gyda'r symudiad i fyny o goch i ambr ac ambr i wyrdd a'r gwahaniaeth gwirioneddol y bydd hynny'n ei wneud. Ceisiodd yr Aelodau gael sicrwydd bod yr agweddau rheini'n cael eu hystyried a'u monitro. Cadarnhaodd y Rheolwr Trawsnewid Busnes a Llywodraethu y bydd y model Cynllun Gweithredu am y flwyddyn nesaf yn cynnwys yr elfennau hynny.
- Y dylai uwch reolwyr gymryd perchnogaeth o'r Cynllun Gweithredu o ran sicrhau bod y neges o ran y gwaith sydd eto i'w wneud yn cael ei raeadru i lawr i reolwyr canol a'u staff.
- Gofynnwyd cwestiynau ynglŷn â chanlyniad yr arolygon boddhad staff a chwsmer yng nghyswllt beth ellid ei wneud i wella'r meysydd hyn eto ymhellach.

Penderfynwyd –

- **Nodi'r diweddariad ar lywodraethu fel yr oedd yn cael ei adlewyrchu gan y Cynllun Gweithredu a'r angen i'r cynllun fod yn fwy penodol ar ddeilliannau ac amserlenni.**
- **I nodi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft 2013-14 fel y'i cyflwynwyd.**

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

5 ADOLYGIAD BLYNYDDOL RHEOLI TRYSORLYS 2013-14

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro yn cynnwys yr adolygiad blynyddol o reoli'r trysorlys a dangosyddion pwylllog a thrysorlys am 2013-14 yn unol â gofynion Côd Ymarfer CIPFA ar Rheoli'r Trysorlys a Chôd Pwylllog CIPFA ar gyfer arian cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol.

Cadarnhaodd yr Uwch Gyfrifydd (Cynllunio Strategol) bod yr Awdurdod wedi cydymffurfio gyda'r Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2013-14 fel y'i mabwysiadwyd gan y Cyngor ym Mawrth 2013, roedd y sefyllfa alldro i raddau helaeth yn unol â'r dangosyddion trysorlys pwylllog a gymeradwywyd ar ddechrau'r flwyddyn ac nid oedd unrhyw wahaniaethau o bwys o'r diweddariadau a roddwyd yn ystod y flwyddyn.

Penderfynwyd –

- **Nodi'r dangosyddion pwylllog a thrysorlys am 2013-14 fel yr oeddynt i'w gweld yn yr adroddiad.**
- **Derbyn yr adolygiad Rheoli'r Trysorlys Blynyddol 2013-14 a'i anfon ymlaen i'r Pwyllgor Gwaith heb unrhyw sylwadau pellach**

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

6 RHEOLI TRYSORLYS CHWARTER 1 2014/15

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor ei ystyried, adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro yn cynnwys adolygiad o'r gweithgareddau rheoli'r trysorlys yn ystod chwarter cyntaf 2014-15.

Penderfynwyd nodi'r adroddiad a'r diweddariad a roddwyd.

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

7 RHEOLI RISG

Cyflwynwyd er ystyriaeth y Pwyllgor adroddiad yn rhoi diweddariad gan y Rheolwr Risg ac Yswiriant ar y sefyllfa rheoli risg.

Dywedodd y Rheolwr Risg ac Yswiriant wrth yr Aelodau - oherwydd yr anawsterau gydag ymwreiddio arferion rheoli risg yn y Cyngor, bydd adolygiad o'r trefniadau rheoli risg cyfredol yn cael ei gynnal gan gwmni allanol fydd yn archwilio'r agweddau oedd wedi eu hamlinellu yn adran 2.2 yr adroddiad. Cafodd y Gofrestr Risg Corfforaethol ei hadolygu gan y Penaethiaid a'r UDA ym Mehefin 2014 ac roedd y risgiau oedd wedi eu rhestru yn adran 3.1 yr adroddiad yn rhai a nodwyd fel rhai risg uchel. Yn dilyn gwaith i liniaru'r risgiau, roedd y risgiau oedd wedi ei rhestru yn adran 3.5 yr adroddiad wedi eu gostwng i risgiau statws canolraddol.

Ystyriodd yr Aelodau'r adroddiad a gwneud y sylwadau a ganlyn ar y wybodaeth a gyflwynwyd:

- Mynegwyd pryder a siomedigaeth nad oedd unrhyw gynnydd gweladwy wedi ei wneud ers y diweddariadau blaenorol o ran symud ymlaen ag arferion rheoli risg ar draws yr Awdurdod a gofynnwyd cwestiynau ynglŷn â'r disgwyliadau o safbwynt ymwreiddio rheoli risg o fewn y Cyngor.
- Ceisiwyd cael eglurhad o'r rhesymau o symud risgiau cyllidebol YM08 ac YM33 at i lawr. Awgrymwyd bod y rhain yn parhau i fod yn risgiau lefel uchel o ystyried eu bod yn dibynnu ar gyflawni'r rhaglen arbedion.
- Roedd pryder fod y risg YM31 mewn perthynas â diogelu data yn parhau i gael ei gategoreiddio fel risg uchel er iddo gael ei amlygu gan y Pwyllgor hwn fel maes oedd angen gweithredu adferol ar unwaith. Awgrymwyd bod y cyfrifoldeb am sicrhau bod y mater hwn yn cael sylw a'i ddatrys yn cael ei gymryd ar lefel gorfforaethol.
- Nodwyd y dylai rhoi sylw i risg YM49 mewn perthynas â chasglu incwm mewn ffordd effeithiol wrthbwysu risg YM47 mewn perthynas â bod heb ddigon o gyllideb i fodloni'r ymrwymïadau presennol.

Dyweddodd Arweinydd y Cyngor bod cynnydd wedi ei wneud yn yr ystyr bod Cofrestr Risg Gorfforaethol wedi ei sefydlu a'i bod yn awr yn cael ei hystyried yn fisol gan y Pwyllgor Gwaith yn anffurfiol mewn ymgynghoriad â'r UDA. O safbwynt diogelu data, mae Prosiect Llywodraethu Gwybodaeth wedi ei sefydlu ac mae'n gweithio i fynd i'r afael â materion yn ymwneud â risg YM31 ac mae llawer o gynnydd wedi ei wneud gyda hyn. Dywedodd yr Arweinydd hefyd ei fod yn dymuno sicrhau'r Pwyllgor Archwilio bod gweithdrefnau bidio cyfalaf newydd wedi eu cyflwyno a phan fo angen adnoddau cyfalaf, yn ogystal â'r prosesau arferol, bydd y Gofrestr Risg Corfforaethol yn cael ei defnyddio i werthuso blaenoriaethau.

Penderfynwyd –

- **Nodi'r diweddariad a'r sefyllfa y mae'n ei hadlewyrchu.**
  - **Gofyn i'r Dirprwy Brif Weithredwr fynychu'r cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Archwilio i adrodd ar y sefyllfa mewn perthynas â rhoi sylw i faterion diogelu data a Llywodraethu Gwybodaeth gyda'r disgwyl y bydd cynnydd sylweddol wedi ei wneud mewn perthynas â'r mater hwn.**
- CAMAU GWEITHREDU'N CODI: Y Dirprwy Brif Weithredwr i roi adroddiad ar gynnydd ar y Prosiect Llywodraethu Gwybodaeth i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod nesaf.**

8 ARCHWILIO ALLANOL - DIWEDDARIAD RHAGLEN WAITH BERFFORMIAD

- Cafwyd diweddariad gan Mr. Andy Bruce, Swyddfa Archwilio Cymru ar statws y rhaglen Waith Perfformiad a thynnodd sylw'r Aelodau at ail-ddynodi'r allbwn archwilio mewn perthynas â'r archwiliad o'r cynllun gwella a'r archwiliad asesu perfformiad. Rhoddodd y Swyddog ddiweddariad hefyd ar statws darn o waith nad oedd wedi ei gynnwys yn yr adroddiad mewn perthynas â threfniadau chwythu'r chwiban ar draws Awdurdodau Lleol y ceir atborth lleol yn ei gylch.

Ceisiodd Aelod o'r Pwyllgor gael eglurhad a fyddai'r adolygiad lleol o adnoddau rheoli ariannol yn cynnwys y trefniadau ar gyfer gosod cyllidebau sail ac mewn meysydd lle yn hanesyddol y cafwyd tanwariant a gorwariant, ac a oedd y cyllidebau craidd rheini yn briodol. Dywedodd Mr. Andy Bruce y byddai'r adolygiad yn canolbwyntio ar reolaeth ariannol o ran cynllunio a'r wybodaeth yr oedd yn seiliedig arni, a'r rhesymeg am benderfyniadau. Cadarnhaodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) Dros Dro bod y gwaith maes ar gyfer yr adolygiad o safbwynt Môn wedi dechrau. O ran y gyllideb, roedd angen adolygu'r prosesau oedd yn ymwneud â gosod y gyllideb. Roedd y broses o osod cyllideb 2015/16 eisoes wedi dechrau. Bydd y gyllideb drafft pan gaiff ei chyflwyno yn yr hydref yn cynnwys y mater o gyllidebau sy'n cael eu tanddefnyddio. Mae'r Adran Gyfrifeg

yn adolygu'r holl gyllidebau manwl ar gyfer pob canolfan gost a gwasanaeth i nodi patrymau o danwario, a hefyd yn adolygu gwariant ar gyfer penawdau penodol ar draws y gwasanaethau.

Penderfynwyd nodi'r wybodaeth

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

- Cyflwynwyd a nodwyd Tystysgrif Cydymffurfiaeth Cynllun Gwella 2014/15.
- Cyflwynwyd i sylw'r Pwyllgor yr adroddiad Gwella Blynyddol yn ymgorffori'r gwerthusiad archwiliad allanol o ba mor dda y gweithredodd Cyngor Sir Ynys Môn ei gynlluniau i wella yn ystod 2012/13. Cadarnhaodd Mr. Andy Bruce bod yr adroddiad yn gyffredinol yn un cadarnhaol yn ei gasgliadau a'i fod yn tystiolaethu i gynnydd parhaol yr Awdurdod o fewn y rhan fwyaf o'i feysydd blaenoriaeth gyda'r amod ynglŷn â heriau oedd i'w cyfarfod mewn perthynas â sicrhau capasiti a sefydlogrwydd yn y gwasanaeth cyllid corfforaethol a rhoi sylw i wendidau gyda rheoli'r system ledjer ariannol.

Amlygodd y Pwyllgor y patrwm o gynnydd o ran y boblogaeth y gofelir amdanynt a'r cyfraddau uwch o blant ar y gofrestr diogelu plant yn erbyn cynlluniau'r Cyngor i wario llai bob blwyddyn ar y Gwasanaethau Plant fel maes oedd angen ei fonitro'n agos.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a nodi ei gynnwys.

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

9 ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynwyd i sylw'r Pwyllgor adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol yn nodi gwaith archwilio mewnol am y cyfnod o 1 Ebrill 2014 i 30 Mehefin 2014. Roedd yr adroddiad yn rhoi gwybodaeth mewn perthynas â chanlyniad yr adroddiadau adolygu archwilio mewnol a ryddhawyd ers yr adroddiad cynnydd blaenorol a'r meysydd oedd wedi eu cynnwys ynghyd â phryderon a data archwilio cyfredol yng nghyswllt cyfraddau gweithredu ar argymhellion archwilio mewnol.

Bu'r Aelodau yn ystyried y wybodaeth a gyflwynwyd a cheisiwyd cael eglurhad mewn perthynas â rhai meysydd o safbwynt gweithredu'r trefniadau a argymhellwyd o ran y gyflogres a'r angen i ystyriaeth gael ei roi i gynnwys llywodraethwyr ysgol mewn unrhyw drefniadau chwythu'r chwiban. Tynnodd y Pwyllgor sylw yn arbennig at yr adran oedd yn nodi'r pryderon archwilio cyfredol o amgylch rheoli risg, rheoli gwybodaeth, llywodraethu a'r fframwaith caffael corfforaethol (adran 6 yr adroddiad) fel un oedd yn dangos gwendid uwch reolaeth greiddiol ar draws nifer o gategoriâu gwasanaeth o ran gwerthfawrogi a chymhwysio polisïau, rheolau, prosesau a phrotocolau fel oedd angen neu fel a awgrymwyd gan argymhellion archwilio blaenorol ac/neu gyfredol ac i raeadru'r gwerthfawrogiad hwnnw yn ehangach i staff adrannol. Awgrymwyd y dylai'r diffyg hwn gael ei ddwyn i sylw'r Uwch Dîm Rheoli a bod y Pwyllgor Archwilio yn cael diweddariad ar yr holl feysydd o dan Adran 6 yr adroddiad oedd yn dogfennu pryderon parhaol yr archwilwyr ac argymhellion archwilio oedd heb eu gweithredu, yr amserlen ar gyfer datrys y materion hyn a'r rheolwr/swyddog oedd yn atebol. Awgrymwyd hefyd y dylai'r Pwyllgor gael gwybodaeth am gyfrifoldebau uwch reolwyr i'w alluogi i fod yn glir ynglŷn â phwy sy'n gyfrifol am beth fel y gall fod wedi ei sicrhau y bydd y materion a amlygwyd yn cael eu dwyn ymlaen.

Penderfynwyd :-

- **Derbyn yr adroddiad a nodi ei gynnwys.**

- **Gofyn i'r Dirprwy Brif Weithredwr fynychu'r cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Archwilio i adrodd ar y sefyllfa mewn perthynas â'r meysydd a ddynodwyd fel rhai o bryder parhaol i'r archwilyr, y camau a gynlluniwyd i fynd i'r afael â hwy, yr amserlenni ynglŷn â hyn a'r rheolwr/swyddog oedd yn gyfrifol.**

CAMAU GWEITHREDU YN CODI: Y Dirprwy Brif Weithredwr i roi adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod nesaf yn unol â'r penderfyniad uchod a chyda gwybodaeth am gyfrifoldebau uwch reolwyr.

10 **GWEITHWYR ASIANTAETH - ADOLYGIAD O'R TREFNIADAU**

Cyflwynwyd i sylw'r Pwyllgor adroddiad Rheolwr Archwilio Mewnol yng nghyswllt trefniadau presennol ar gyfer caffael a defnyddio staff ymgynghoriaeth/asiantaeth ar draws y Cyngor a'r costau oedd ynglŷn â hynny. Roedd yr adroddiad yn dogfennu casgliadau'r adolygiad archwilio a wnaed gan roi sylw i ymwybyddiaeth polisi wrth gyflogi staff asiantaeth/ymgynghoriaeth a pha mor ddigonol oedd y rheolau mewnol ynglŷn â'u cyflogi a hefyd gydymffurfio â'r rheolau hynny.

Yn dilyn ystyried y wybodaeth a gyflwynwyd yr oedd Aelodau'r Pwyllgor amlygu'r pwyntiau canlynol:-

- Yr anhawster o ran cysoni maint y gwariant ar staff asiantaeth/ymgynghoriaeth a'r llacrydd yn y trefniadau oedd yn ymwneud â'u cyflogi yn wyneb y toriadau cyllidebol caled y mae'r Cyngor yn gorfod eu gwneud.
- Tra bod cyflogi staff asiantaeth yn cyfarfod ag angen ar rai adegau, dylai'r Awdurdod geisio lleihau ei ddibyniaeth ar staff asiantaeth mewn meysydd allweddol a cheisio nodi patrymau lle y mae bylchau o ran sgiliau a,
- Dylai'r Awdurdod ystyried ailgyflwyno cynllun hyfforddi graddedigion i feithrina datblygu arbenigedd mewnol/lleol mewn meysydd lle mae bylchau wedi'u nodi o ran y sgiliau.

Dywedodd y Rheolwr Archwilio Mewnol wrth y Pwyllgor bod yr adolygiad wedi ei anfon ymlaen i'r UDA ar 7 Gorffennaf a bod yr UDA wedyn wedi trafod y mater gyda'r Penaethiaid ac wedi cytuno y bydd y Rheolwr Archwilio Mewnol yn cyfarfod â'r Penaethiaid Gwasanaeth i egluro'r adolygiad a materion o gydymffurfio â pholisi oedd yn codi o hynny. Mae'r UDA hefyd wedi penderfynu y bydd recriwtio staff asiantaeth yn cael ei ail-ganoli o dan yr Adran Adnoddau Dynol ac y bydd AD yn penderfynu a fydd staff asiantaeth yn cael eu cyflogi ai peidio yn dilyn cyfeirio at y polisi. Dywedodd Arweinydd y Cyngor bod strategaeth ar gyfer delio â chyflogi staff asiantaeth wedi ei chynnwys o fewn y Strategaeth Arbedion/Effeithlonrwydd am y flwyddyn nesaf.

Penderfynwyd nodi'r adroddiad a'r camau oedd yn cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r materion oedd wedi eu hamlygu gan yr adolygiad archwilio mewnol.

CAMAU GWEITHREDU YN CODI: Y Rheolwr Archwilio Mewnol i roi dadansoddiad pellach i'r Pwyllgor o'r contractwyr a'r staff hunangyflogedig oedd yn cael eu cyflogi gan y Cyngor

Oherwydd bod y cyfarfod yn awr wedi parhau am 3 awr yn unol â gofynion para 4.1.10 y Cyfansoddiad gofynnodd y Cadeirydd i'r Aelodau oedd yn bresennol a oeddent yn dymuno i'r cyfarfod barhau. Pleidleisiodd yr Aelodau oedd yn bresennol i'r cyfarfod barhau.

11 GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD

Penderfynwyd dan Adran 100 (A)(4) Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, gyrru'r wasg a'r cyhoedd allan o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem a ganlyn, oherwydd y tebygrwydd y câi gwybodaeth ei rhyddhau a honno'n wybodaeth y gwna Atodlen 12A y Ddeddf eithriad ohoni fel y diffinnir y wybodaeth yn y Ddeddf ac yn y Prawf Budd y Cyhoedd sydd ynghlwm.

12 CYTUNDEB AR GYFER RHEOLAETH Y GWASANAETH ARCHWILIO MEWNOL

Nid oedd y Rheolwr Archwilio Mewnol yn bresennol yn ystod y drafodaeth ar y mater hwn.

Cafwyd adroddiad llafar gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Dros Dro yn dweud bod y contract cyfredol ar gyfer rheoli gwasanaeth archwilio mewnol yr Awdurdod yn dod i ben ym Mehefin 2014. Yn dilyn ystyried y mater a'r ystyriaethau sy'n berthnasol, fe gytunwyd gyda'r Dirprwy Brif Weithredwr y byddai'r contract cyfredol gyda Baker Tilly yn cael ei ymestyn hyd ddiwedd mis Mawrth 2015.

Penderfynwyd cymeradwyo'r penderfyniad a gymerwyd i ymestyn y contract rheoli gwasanaeth archwilio mewnol gyda Baker Tilly hyd ddiwedd mis Mawrth 2015.

**Y Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes
Cadeirydd**